

Materiál na rokovanie HSR SR
Dňa 3. apríla 2023

č. 12)

Stanovisko k Návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Všeobecne k návrhu:

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“) predkladá Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Podľa vyjadrenie predkladateľa je návrh vypracovaný predovšetkým v nadväznosti na formálne konanie o porušení povinností zo strany Európskej komisie voči Slovenskej republike č. 2017/2035, ktoré je momentálne v štádiu žaloby, z dôvodu nedostatočnej právnej úpravy, súvisiacej s uzatváraním a rekultiváciou skládok odpadov. V Slovenskej republike sa nachádza niekoľko skládok odpadov, ktorých prevádzkovateľ zanikol bez právneho nástupcu alebo si nesplnil povinnosť skládku odpadov, ktorá už nie je v prevádzke, riadne uzatvoriť a zrekultivovať a monitorovať najmenej 30 rokov po jej uzatvorení.

Predkladateľ uvádza, že cieľom predloženého návrhu je, aby v takýchto prípadoch mohlo ministerstvo zabezpečiť uzatvorenie a rekultiváciu skládok odpadov. Náklady na uzatvorenie a rekultiváciu skládok odpadov budú hradené z účelovej finančnej rezervy (ďalej len „ÚFR“). V prípade, ak ÚFR bude nedostatočná, ministerstvo použije prostriedky zo štátneho rozpočtu; následne bude od prevádzkovateľa skládky odpadov alebo od inej zodpovednej osoby (napr. právny nástupca prevádzkovateľa) vymáhať náhradu nákladov, ktoré na uzatvorenie a rekultiváciu skládky odpadov zo štátneho rozpočtu vynaložilo. Účelom predkladaného návrhu je ďalej zabrániť špekulatívnym prevodom majetku, ktorými by sa prevádzkovateľ chcel vyhnúť finančnej zodpovednosti za uzatvorenie a rekultiváciu skládky odpadov prostredníctvom nového inštitútu zmeny prevádzkovateľa. Zmena prevádzkovateľa skládky odpadov ale aj iných prevádzok, pokrytých integrovaným povolením, bude podmienená preukázaním tzv. ekonomickej stability nového prevádzkovateľa, ktorá zaručí, že nový prevádzkovateľ bude pokračovať v doterajšej činnosti bez toho, aby ho obmedzovala aktuálna finančná situácia.

Návrh zákona rieši aj prípady nezákonného umiestňovania odpadu fyzickými osobami a podnikateľskými subjektami. Bez ohľadu na to, či takáto osoba umiestňuje odpad na vlastnom pozemku alebo pozemku vo vlastníctve iného subjektu, po preukázaní nezákonného umiestňovania odpadu bude táto osoba povinná na základe rozhodnutia okresného úradu zabezpečiť zhodnotenie, príp. zneškodnenie nezákonne umiestneného odpadu na vlastné náklady a prostredníctvom subjektu, ktorý je na takúto činnosť oprávnený.

Súčasťou predkladaného návrhu sú aj zmeny v oblasti integrovaného povoľovania. Návrh ďalej zohľadňuje ciele Plánu obnovy a odolnosti, týkajúce sa oddelenia stavebného konania od integrovaného povoľovania a vytvorenia funkčného BAT centra na ministerstve. Zároveň zakotvuje spojenie procesov súvisiacich s posudzovaním vplyvov na životné prostredie s integrovaným povoľovaním do jedného konania. Ich kumuláciou by sa mal skrátiť povoľovací proces a predpokladá sa tiež zníženie administratívnej záťaže, spočívajúce v odstránení duplicity niektorých procesov.

Do predkladaného návrhu sú zapracované aj zmeny, súvisiace s posudzovaním nepriaznivých účinkov na prírodné zdroje a potvrdením environmentálnej škody, s kompetenciami príslušných orgánov, kedy je potrebné suplovať prevádzkovateľa, ktorý nekoná a preventívne prípadne nápravné opatrenia je potrebné vykonať okamžite.

Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, nebude mať vplyvy na informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu. Návrh zákona bude mať pozitívne aj negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie, pozitívne aj negatívne sociálne vplyvy a pozitívny vplyv na životné prostredie.

Je navrhnutá delená účinnosť, počnúc 1. septembrom 2023, z dôvodu nutnosti riešenia uzatvárania skládok odpadov a zároveň z dôvodu dostatočnej legisvakačnej lehoty.

Účinnosť úprav súvisiacich so zákonom č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní a zákonom č. 201/2022 Z. z. o výstavbe je navrhnutá na 1. apríl 2024. Účinnosť zavedenia povinnosti množstvomého zberu zmesového odpadu je navrhnutá delene na 1. január 2025 a 1. január 2030, aby mali obce dostatočný časový priestor na prípravu.

Stanovisko AZZZ SR :

Návrh zákona predložený do medzirezortného pripomienkového konania (MPK), ku ktorému AZZZ predkladala svoje pripomienky bol zameraný na niekoľko oblastí. V prvom rade bola predmetom úprava ustanovení o skládkach odpadu, ktoré sú v rozpore s európskou legislatívou, úprava ustanovení v súvislosti s reformou stavebnej legislatívy (vrátane nepriamej novely zákona č. 24/2006 Z.z.) a úprava ďalších ustanovení zákona. Predmetom návrhu zákona bolo napríklad aj podmienenie prevodu akéhokoľvek majetku spoločnosti, ktorá je prevádzkovateľom podľa zákona 39/2013 Z.z. súhlasom Slovenskej inšpekcie životného prostredia.

V rámci MPK si AZZZ uplatnila dve zásadné principiálne pripomienky k predloženému návrhu a zásadné pripomienky k jednotlivým návrhom ustanovení. Prvá principiálna zásadná pripomienka, požiadavka na vypustenie podmienenia prevodu akéhokoľvek majetku spoločnosti, ktorá je prevádzkovateľom podľa zákona 39/2013 Z.z. súhlasom Slovenskej inšpekcie životného prostredia ako aj ostatné zásadné pripomienky k jednotlivým ustanoveniam boli akceptované. Druhá principiálna zásadná pripomienka, požiadavka aby procesy posudzovania a povoľovania stavieb boli z tejto novely vyňaté, akceptovaná nebola bez akéhokoľvek zdôvodnenia.

Návrh zákona, ktorý bol predložený 26.3.2023 ako podklad pre rozporové konanie na úrovni štatutárov a zároveň na rokovanie HSR je diametrálne odlišný ako návrh predložený do MPK a ešte širšie a podrobnejšie upravuje oblasť integrácie konaní podľa zákona č. 24/2006 Z.z., č. 39/2013 Z.z. a č. 201/2022 Z.z. a zároveň nepriamo novelizuje ďalšie súvisiace zákony. Predloženie tak rozdielneho návrhu zákona, ktorý nebol predmetom MPK dva dni pred rokovaním na úrovni štatutárov a bez možnosti expertného posúdenia a vyjasnenia prípadných rozporov na expertnej úrovni a v rozpore so zásadnou pripomienkou nepovažujeme za seriózne.

Dovolíme si upozorniť, že zároveň je v súčasnosti v legislatívnom procese:

- návrh nového zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (PPK),
- v NRSR je predložený návrh zákona, ktorý novelizuje 57 zákonov v súvislosti s reformou stavebnej legislatívy,
- v NRSR sú predložené ďalšie štyri novely zákonov v súvislosti s reformou stavebnej legislatívy,
- zmenu legislatívy v súvislosti s integráciou konaní pripravuje aj úrad podpredsedu vlády SR.

Podľa nášho názoru procesy povoľovania stavieb a prevádzok je komplexná a rozsiahla problematika, ktorá je riešená vo viacerých samostatných zákonoch. Jedným z deklarovaných cieľov reformy stavebnej legislatívy a tiež aj návrhu novely zákona č. 39/2013 Z.z. je zrýchlenie povoľovacích procesov. Bez poznania komplexného návrhu riešenia týchto procesov zo strany predkladateľa návrhu zákona a v súvislostiach ostatných súvisiacich zákonov nie je možné ich zodpovedne vyhodnotiť. Zmena týchto procesov sa začala schválením Zákona o výstavbe (č. 201/2022 Z.z.), v ktorom MŽP SR získalo rozsiahle kompetencie pri povoľovaní stavieb. Bohužiaľ MŽP doteraz nepredstavilo návrh ako by v súvislosti s deklarovanými a schválenými zmenami mali tieto procesy prebiehať. Namiesto toho sú predkladané čiastkové novely zákonov, ktoré nie je možné komplexne posúdiť a vzhľadom na množstvo predkladaných noviel aj formou poslaneckých návrhov hrozí riziko, že si budú vzájomne odporovať a v konečnom dôsledku budú nevykonateľné.

Navrhujeme aby predložený návrh zmeny zákona č. 39/2013 Z.z. bol zúžený na oblasť riešenia problematiky skládok odpadov, ktorá je aj podľa slov predstaviteľov MŽP SR kľúčová a zároveň aby zmeny súvisiace s reformou stavebnej legislatívy boli zapracované do pripravovaného nového zákona

o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorý je momentálne v PPK a kde bude dostatočný priestor pre posúdenie navrhovaných postupov a ich prípadné pripomienkovanie.

V prípade, ak predkladateľ nevyhoví tejto požiadavke, a s ohľadom na skutočnosť, že návrh zákona, ktorý bol zaradený na rokovanie HSR SR, je úplne novým znením, ktoré žiadnym spôsobom nekorešponduje so znením, ktoré sme mali možnosť pripomienkovať v rámci MPK, **žiadame o jeho opätovné predloženie do MPK** v zmysle čl. 14 ods. 8 Legislatívnych pravidiel vlády SR.

Záver :

AZZZ SR navrhuje, aby predložený návrh zmeny zákona č. 39/2013 Z.z. bol zúžený na oblasť riešenia problematiky skládok odpadov, ktorá je aj podľa slov predstaviteľov MŽP SR kľúčová. Zároveň navrhujeme, aby sa tá časť novely zákona č. 39/2013 Z.z., ktorá sa netýka problematiky skládok odpadov stiahla z MPK. Ďalej navrhujeme, aby sa procesné zmeny súvisiace s reformou stavebnej legislatívy a s reformou spájania procesov EIA a IPKZ konzultovali najprv v rámci zriadenej pracovnej expertnej skupiny pre novelu zákona č. 39/2013 Z.z. a aby sa pri nastavovaní procesov prihliadalo už aj na pripravovanú novelu zákona č. 24/2006 Z. z., kde sa nastavuje nový proces integrovaného konania, ako aj na pripravovaný nový zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je momentálne v PPK a kde bude dostatočný priestor pre posúdenie navrhovaných postupov a ich prípadné pripomienkovanie.

V prípade, ak predkladateľ nevyhoví tejto požiadavke, žiadame o stiahnutie materiálu z rokovania HSR SR a o jeho opätovné predloženie do MPK v zmysle čl. 14 ods. 8 Legislatívnych pravidiel vlády SR.